

La *tavella*(ALDC, IV, 856. La *tavella*)

El referent designa l'«embolcall de la mongeta». *Tavella*, el significat més extens, presenta les var. *tafella* 49, 51; *taviella* 94, de factura aragonesa, *tavellot* 93, 94, 99, amb el suf. depreciatiu *-ot*, i *tavotxa* 22, 23, també amb un suf. de caire pejoratiu poc freqüent (com *terrotxa* 'terra dolenta'). *Bajoca* (*batjoca*, *batxoca*) presenta les var. *bajota* 52, amb substitució del sufix, i el dim. *bajoqueta* 147, 183, 187. Per als ètims d'aquests mots, veg. mapa 549.

La major part de mots del ventall onomasiològic es refereixen a la 'coberta exterior de la mongeta'. *Baina* (s. XIV) deriva de VAGĬNA 'baina; funda; embolcall', a través de *baïna*, que va sofrir desplaçament d'accent a la vocal anterior (com REGĬNA > *reïna* > *reina*, COCĬNA > *cuïna* > *cuina*). *Corfa* (var. *escorfa* 181, per homonimització amb *escorça*) és una modificació de l'àr. QĬRFA 'escorça' (àr. vg. val. QÓRFA). *Esclova* 84 és una var. de *clova* (< potser cèltic KNOWA 'nou'), amb atracció de *escorça*; var. dim. *clov[ə]ia* 75, amb iodització, *clov[ə]a* 72, amb pèrdua de la iod, format amb el suf. *-[ə]ia* (= *-[ɛ]lla*) < *-ĬCULA* (com AURĬCULA > *oreia*, *orella*); amb diverses modificacions, hi tenen relació *clafoll* 122, encreuat amb *corfa*, com *carfolla* 68, 95, i probablement *closca* 1, 2, 61, que, der. de *cascar* (< llat. vg. *QUASSICARE, der. de QUASSARE 'sacsar, colpejar'), ha rebut l'atracció de *clova* i presenta les formes masculinitzades

cosclo 118, amb metàtesi, i *cosco* 118, amb eliminació de la líquida. El nucli *pell* 56, 125, 128, 130, 131, 148, 150, 154, 155, 156, 158, 163, 176, 180, 185 és present en els der. *pellofa*, amb un sufix inexplicat, i les var. *pellerofo* 114, *parallofa* 146, 150, amb metàtesi, com *barallofa* 138, amb *b* deguda a un encreuament amb *bajoca*; més allunyats queden *barfollis* 102, *farfollis* 102, d'un **barafolla* sufixat amb *-is*, i més encara *callofa* 5. L'alg. *escolja* 85 és modificació de *escorxa*, amb lambdacisme i sonorització de la palatal. *Càscara* 167 és manlleu al cast.

Altres significants tenen a veure amb el concepte de: 1) 'pelar': *pela* 36, 42, 96, 111 i *peladura* 60, der. de *pelar* (< PĬLARE 'llevar el pèl'); 2) 'palla': *palla* 87, 114 (< PALEA), i der. *palló* 29, *païó* 29; 3) 'receptacle': *caseta* 21, dim. de *casa* (< CASA); *capseta* 165, dim. de *capsa* (< CAPSA); *capella* 162, *capelleta* 165 (< CAPPELLA); 4) 'banya': *banya* 133, per la forma còrnia de les tavelles; 5) 'acció de desgranar': *tria* 3, postverbal de *triar* dins el sintagma *triar les mongetes tenres* 'separar-ne les tavelles de les llavors' (cf. oc. *triar de faiòu* 'desgranar mongeta', Mistral); 6) 'vestidura': *casaca* 30 ← fr. *casaque*.

Són d'explicació difícil *bàguena* 163 i *tiriva* 85.

Des d'una perspectiva geolingüística, *tavella* ocupa més de la meitat del domini, *corfa* se centra en el val. (localització lògica atenent al seu origen aràbic), mentre que *pellofa* i *baina* es troben dispersos pel territori.

Són mots normatius *tavella*, *bajoca*, *pellofa*, *pellerofo*, des del DG_I, 1932; *corfa*, des del DIEC_I, 1995.

